

Vilse i transkampen

Svartkatt

2018-02-21

Det har blåst upp till storm i diskussionen om transpersoner, genus och kön. Det här är inga lätta frågor, och därför är det inte heller lätt att navigera terrängen i debatten. Men jag tror att det är viktigt att det görs, för just nu ser vi en oroväckande trend där transpersoner utmålas som ett hot – istället för som en av de mest utsatta grupperna i vårt samhälle.

Den som medialt står i centrum för detta just nu är Kajsa Ekis Ekman, som med två artiklar lyckats göra sig till ovän med både en rad feminister såväl som de flesta transpersoner. Det skulle kunna gå att tro att det hela i stor utsträckning hänger ihop med Ekis sedvanligt arroganta ton. Och visst – den hjälper definitivt inte hennes sak – men det är samtidigt inte det som är grundproblemet.

Låt oss först börja med att konstatera att det finns ett korn av sanning och relevans i det Ekis försöker förmedla. Hon driver förvisso sin tes främst på basis av lösryckta exempel istället för en strukturell analys, men det finns ändå en kärna där. Den kärnan kan sammanfattas i iakttagelsen att transkvinnor och cis-kvinnor har olika upplevelser, erfarenheter och problem. Det här är förstås sant.

Men istället för att leda till en konstruktiv diskussion, så hamnar den här insikten i Ekis fall i skrämselfpropaganda och ifrågasättande av transpersoners identitet. De kommer för att ta över och sudda ut oss. De kan våldta oss. De syns och hörs istället för oss. Vi tänker inte låta oss utraderas! Ett otroligt destruktivt och skadligt sätt att argumentera, som också missar att transpersoner *själva inser att de har en annan upplevelse och delvis skilda erfarenheter*.

Ekis beklagar sig över att när en transkvinna ”kommer ut” så raderas ”*hela hans [sic!] historia som man [...] och han blir plötsligt den mest förtryckta av kvinnor*”. Det här är ännu ett i raden av onödiga och missvisande utfall avsedda att sensationalisera och skrämma. Det enda som stämmer i det påståendet är att transkvinnor tillhör de mest utsatta grupperna i vårt samhälle. Ta istället exempelvis Zoé, en transkvinna som nyligen ”kommit ut” som sådan, främst känd för sin Youtube-kanal under namnet anarchopac. Sånär säger hon i videon ifråga:

In saying I'm a trans woman there are a number of things I'm absolutely not saying. Firstly, I do not think that because I'm a trans woman I've have had the same life experiences as a cis woman. I was assigned male at birth and in my day to day life stealth it as a man. As a result I have never been mansplained, or sexually harassed, or been told that because of my gender I won't be good at maths. I have never felt the distinct embodied experiences that are very common for many cis women, such as feeling shame over periods or looking in the mirror and not being able to see themselves independently of the male gaze. I have, however, had experiences that cis women have not had, such as wanting to kill myself for wanting to wear a dress or being forced to act and look like a man in order to avoid or decrease violence from men. I at the same time also share many experiences with cis women such as polic-

ing my behavior so it conforms with gender roles or hating my body hair due to internalising a gendered beauty culture in which women are not allowed to be hairy. Trans women and cis women are both women and so share certain experiences whilst at the same time being different from one another. This shouldn't be hard for a feminist to understand. It's the same as how rich/poor, black/brown/white, straight/bi/gay, disabled/abled bodied women have certain things in common and certain things that separate them.

Responser på Zoés video har varit mycket positiv, från feminister, transpersoner och andra. En kan ju fråga sig hur det kommer sig att hon så tydligt uttrycker det som är kärnan i Ekis artiklar, men att resultaten blir så olika? Antagligen för att kärnfrågan inte är inlindad i tjocka lager av anklagelser, ifrågasättande och exempel avsedda att skrämman upp och måla upp accepterandet av transkvinnor som riktiga kvinnor som ett hot. Kritiken mot Ekis kan alltså inte avfärdas som ett sätt att vägra diskutera verkliga fenomen – snarare handlar det om att *andra redan gör det på ett mycket bättre sätt* – utan att kasta transpersoner under bussen.

Exempelvis tar Ekis upp ett fall där en våldtäktsdömd transkvinna placeras i ett kvinnofängelse. Det här är ett oärligt sätt att argumentera, eftersom den stora frågan när det kommer till transpersoner och fängelse – förutom det faktumet att fängelser bör avskaffas helt och hållet – är hur illa transpersoner far där, ofta just när de placeras efter sina biologiska kroppar. Problemet med personer med våldtäktsbrott på sitt samvete som placeras bland potentiella offer, är alltså i grund och botten inte en fråga om transpersoners identitet.

I sin andra artikel tar Ekis även skydd bakom identitetspolitik, utan att egentligen klargöra för vad det innebär och varför det är en rimlig hållning. Identitetspolitik är i sig självt ett minerat område, och en diskussion om det fenomenets olika sidor skulle kräva en hel artikel, men det finns några få saker vi kan säga på en gång, som visar att identitetspolitik kan vara en vansklig allierad.

Tolkningsföreträdare, i den mån det har en plats, handlar inte om tolkningsmonopol. Alla människor samspelar med en rad olika maktstrukturer och får därmed olika upplevelser av förtryck. Det är därför viktigt att lyssna på vad olika människor – speciellt de som är mest utsatta och marginaliserade – har att säga. Men 1) upplevelser kan just förmedlas, och 2) upplevelser leder inte automatiskt till att rätt slutsats dras. Och tur är väl det, annars hade ingen man kunnat ifrågasätta Hillary Clintons feminism, och ingen vit kunnat kritisera Obamas administration i frågan om repressionen av – ja, kriget mot – svarta. En sådan identitetspolitik, där identiteten är politiken, är en återvändsgränd.

Ekis kan därmed inte gömma sig bakom något tolkningsföreträdare, utan behöver, precis som alla andra, argumentera för sin sak. Dessutom glömmes Ekis i sin iver bort att när hon i sin andra artikel klagar på att hon som kvinna inte har tolkningsföreträdare när en man (sic!) påstår sig vara kvinna, så har hon själv tidigare i artikeln

beklagat sig över den kritik hon har fått på den första artikeln – och där är de flesta just cis-kvinnor.

Än mer absurt blir det när transkvinnor framställs som utövandes någon slags ”kulturell appropriering” i det att de identifierar sig som kvinnor, som om det hela exempelvis gick att jämföra med hur vita amerikaner tar på sig olika amerikanska ursprungsbefolkningars dräkter. Det suddar bort hela aspekten av den dysfori som drabbar personer som upplever att kroppen inte är i synk med deras självidentifikation, för att inte tala om skillnaden i maktdynamik, och visar hur lite Ekis egentligen bryr sig om transpersoner, annat än som en fara för ”riktiga” kvinnor, eller som en abstrakt grupp vars kamp en bara behöver ge lite läpparnas bekräftelse till.

Det här snuddar vid ett av de stora problemen med hela Ekis argumentation. Grova generaliseringar omtintgör viktiga nyanser, i jakten på maximal retorisk poäng. För transpersoner är en heterogen grupp med många olika upplevelser och bakgrunder, de läses väldigt olika, och drabbas alla på olika sätt av den socialisering som i sig är en komplex process i vårt samhälle. Zoés beskrivning citerad ovan är till exempel inte helt representativ för alla transpersoner. För att börja med socialiseringen, som är det sätt på vilket vi socialt lärs att tillhöra och ”utföra” manligt eller kvinnligt genus, så kan en intellektuellt inse och motarbeta detta utan att för den sakens skull kunna befria sig emotionellt från socialiseringens konsekvenser.

Det här är ett faktum för transpersoner liksom för alla andra. Så när Zoé pratar om hur hon har erfarenheter av att försöka reglera sitt beteende så att det stämmer överens med vad som förväntas av en kvinna – vilket Zoé alltså upplever sig vara – så är det här inte ett uttryck för att ”kvinnlighet” är något essentiellt. Det viktiga här – det essentiella – är att *Zoé upplever sig vara i fel kropp*, och att en del av denna upplevelse är att hon vare sig hon vill det eller inte *också* socialiseras till sådant beteende som anses höra till den rätta kroppen.

Istället för att snurra bort oss med Ekis, som väljer och vrakar bland en rad teorier och enskilda exempel för att underminera transpersoner på olika sätt, så kan vi konstatera att det mellan socialisering till binära könsroller och upplevelsen om ens biologiska kropp finns ett helt spektrum av människor som både läses och uppfattar sig själva på väldigt olika sätt. Inte ens biologiskt kön är så binärt som en del tycks tro. Kärnan för de som ändå kan beskrivas som binära transpersoner är alltså inte en essentiell kvinnlighet eller manlighet, utan en verklig och plågsam osynk mellan hjärnans uppfattning av jaget å ena sidan, och kroppen å andra. Förutom dysfori, drabbas transpersoner dessutom också av en rad fördomar och ofta tyvärr av psykiskt och fysiskt våld.

Det blir till slut tragiskt att ta del av Ekis allt mer krampaktiga försvar. Hon drar sig inte ens för rena påhitt, som när hon påstår att arrangörerna för Women’s March i USA ”förbjudit” de rosa ”fittmössorna”. Jag har pratat med folk som var på marschen och de ger en helt annan bild. Det är bara att söka bilder på nätet – det är fullt med sådana mössor, och dessutom hölls marscher i många städer. I event eller

på hemsidor för dessa kan en läsa att en del diskussion uppstått om mössorna, som vissa tycker är transexkluderande, men tvärtom har arrangörer, där de uttalat sig, tydligt sagt att inga plagg förbjuds, samt att de förstår och välkomnar diskussioner.

Vissa har i intervjuer sagt att de *personligen* inte kommer att ha en sådan mössa på sig, men där stannar också realiteten. Istället går det att hitta flera kommentarstrådar där folk på ett sätt som värmer hjärtat diskuterar hur de kan vara mer inkluderande. Och det här är ett utmärkt exempel på hur Ekis – vare sig hon menar det eller inte – underminerar transpersoner med falska och alarmistiska uppgifter som framställer transpersonerna som en annalkande fara för ”riktiga” kvinnor. Det är tyvärr den bestående röda tråden i hennes argumentation.

Transpersonerna visade sig knappast vara ett problem för Women’s March, men vad folk på plats däremot anmärkte på som ett genuint problem efteråt var TERFs – Trans Exclusionary Radical Feminists – som gjorde tillställningen osäker för transpersoner, med budskap som bara går något steg längre än Ekis eget, och som samspelar med hennes falskklingande skrämselfpropaganda.

När jag läst klart Ekis andra artikel går det så upp för mig: Ekis är för transrörelsen vad sverigedemokrater är för antirasismen. Det är en mer subtil, men mycket vanligare och därför också väldigt farlig variant av det sätt på vilket transpersoner utsätts för misstänkliggörande. Ekis tar symptom som förvisso är verkliga, men förvrider dem och attribuerar dem till könsidentitet och transinklusion istället för, exempelvis, patriarkatet eller ett i grunden djupt problematiskt fängelsesystem.

Men det är inte bara ytterligheterna och det öppna hatet som är problemet, utan ofta i ännu högre utsträckning just de vardagliga, ofta strukturella, och subtila aspekterna som reproducerar en form av förtryck – vare sig det rör sig om transfobi eller exempelvis rasism. För även den som svär sig fri från anklagelser om rasism kan fortfarande delta i drev mot eller reproducera systematiskt förtryck av människor på grund av deras härkomst eller hudfärg. Och notera det djävulska i när Ekis besvarar anklagelsen om att reproducera transfobi mot transkvinnor, genom att i princip säga: Nej då, jag hatar inte alls dessa *män*.

Ekis rycker på axlarna och tillägger: *”Måste alla människor således skriva under på att kön sitter i hjärnan, för att människor inte ska må dåligt? Så kan det inte vara.”*

Snacka om att missa poängen.

Anarchist Archive

anarchist-archive.org · anarchist-archive@riseup.net